

Коваленко Ю.О.

ЕФЕКТИВНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Сьогодні в умовах інтенсифікації господарського життя і поглиблення економічних та соціальних зв'язків між країнами на світовій арені з'являється все більше держав, здатних конкурувати в різноманітних галузях. Найбільш гостро проявляється боротьба на ринку міжнародних туристичних послуг. Передумови цього слід вбачати, по-перше, в появі нових компаній, по-друге, в постійному зростанні асортименту послуг, в тому числі нових, оригінальних, по-третє, активізації ролі країн світового співтовариства у розвитку національних туристичних ринків з метою підвищення своєї конкурентоспроможності в цій сфері. Україна володіє значними ресурсами для розширення і розвитку туристичної галузі та підвищення ефективності міжнародних послуг.

Ефективність туристичних послуг представляє собою систему використання наявних природних та надбаних ресурсів, можливостей, досвіду, технологій, яка дозволяє надавати послуги конкурентоспроможного характеру. Попит на ці послуги, в свою чергу, має забезпечувати стабільний зростаючий прибуток для туристичної компанії або країни в цілому. Ефективність туристичного бізнесу доцільно розглядати у двох напрямках: економічна та соціальна. економічну ефективність туристичного бізнесу слід аналізувати за допомогою показників конкурентоспроможності та рентабельності, оскільки вони демонструють ефект від надання туристичних послуг, дають змогу оцінити позитивні зрушення у розвитку галузі, дозволяють робити висновки щодо доцільності вкладення інвестицій в дану сферу.

Для оцінки рівня конкурентоспроможності міжнародних туристичних послуг нашої країни доцільно використовувати наступні показники:

- наявність конкурентних переваг у наданні послуг індустрії туризму;
- динаміка розвитку в'їзних потоків відвідувачів. Необхідно відмітити, що останні 5 років характеризуються зростанням інтересу іноземних відвідувачів до України, підвищенням її конкурентоспроможності в сфері міжнародного туризму. Передумови цього слід вбачати в інтенсивному розвитку галузі, а саме в поступовій реконструкції та модернізації існуючої інфраструктури та створенні нової, зростанні підприємницької активності, підтримці галузі з боку держави;
- ступінь забезпечення галузі суб'єктами підприємницької діяльності, спроможними надавати послуги належного рівня іноземним туристам. Наявність достатньої кількості туристичних компаній по обслуговуванню відвідувачів дозволяє говорити про високий рівень конкуренції в галузі, який мотивує підприємців до постійного урізноманітнення та вдосконалення послуг, що пропонуються;
- частка послуг туристичної та курортної галузі у ВВП. Сьогодні частка послуг туристичної індустрії у ВВП динамічно зростає. Це означає підвищення значення цього сектору для держави, зміцнення інвестиційної підтримки галузі і, як наслідок, зростання попиту на послуги і укріплення конкурентних позицій країни на світовому ринку.

Важливу роль у забезпеченні ефективного розвитку туристичної сфери відіграє також соціальна складова. В цьому аспекті ефективність в галузі забезпечується за рахунок розвитку наступних напрямів:

1. Налагодження соціальних та культурних зв'язків між країнами. Цьому значною мірою сприяє участь України у міжнародних туристичних виставках та ярмарках. Стратегічне значення для нашої країни має участь у таких щорічних виставках як WTM (Лондон), BIT (Мілан), Toursalon (Познань), ITB (Берлін), FITUR (Мадрид). Це дозволяє проводити попередні переговори щодо двосторонньої взаємодії в сфері туризму, налагоджувати нові контакти, які сприяють у просуванні національного туристичного продукту на нові ринки.
2. Розвиток дитячих та молодіжних туристичних програм. Функціонування галузі в цьому напрямку є показником високого ступеня розвитку економіки та суспільства в цілому. Тут першочергове значення мають питання відкриття можливостей отримання освіти за кордоном для дітей та юнацтва та створення умов для зручного і відносно дешевого розміщення молоді, яка подорожує.
3. Обмін досвідом роботи в галузі. Забезпечується за рахунок участі України у міжнародних семінарах та конференціях, присвячених питанням розвитку галузі. Окрім соціального значення, яке проявляється у поглибленні взаємовідносин між країнами, діяльність в цьому напрямку дозволяє обмінятися досвідом туроператорської та турагентської діяльності; розробити перспективи розвитку туристичних потенціалів окремих регіонів, які представляють інтерес, в першу чергу, для іноземних туристів; визначити нові форми та джерела залучення інвестицій в галузь і т.д.

Необхідно відмітити, що за всіма розглянутими характеристиками туристична сфера демонструє стабільне зростання протягом останніх років. Це дозволяє говорити про високу економічну та соціальну ефективність послуг галузі туризму. Крім того, такий ступінь розвитку індустрії гостинності розкриває можливості для розширення цієї сфери, пошуку прогресивних форм та моделей функціонування галузі, виходу України на нові перспективні ринки.

Колодько Т.Г.

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ АПК УКРАЇНИ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

Ситуація, що склалася в Україні та її АПК за період незалежності внаслідок скорочення обсягів експорту товарів глибокої переробки та зниження його загального обсягу за 1996 – 2002 рр., потребує глибоких і комплексних наукових досліджень цього небажаного явища. Так, в 2002 р. у загальній структурі експорту України частка сільськогосподарської продукції - продуктів тваринного, рослинного походження, жирів та олій тваринного та рослинного походження, готових харчових продуктів була незначною: 2,1; 6,2; 1,9; 3,1 % відповідно. Спрощені й поверхневі, з точки зору методики, уявлення стосовно кількісних та якісних особливостей такого явища як експорт товарів негативно впливають на ситуацію, що визначилась в даному секторі зовнішньоекономічної діяльності. Стосовно України та її АПК до ускладнень у зовнішньоекономічній діяльності закономірно віднести наступне: зниження доходу від експорту; режим скорочення експортного потенціалу АПК; гальмування розвитку експортного потенціалу під впливом обмеженості паливно-енергетичної сировини агропромислових підкомплексів, що спеціалізуються на виробництві продукції на експорт.

Нині в структурі українського експорту переважають порівняно низькотехнологічні товари, зокрема, сировина і матеріали, серед яких слід відзначити марганцеву руду і продукцію сільського господарства. Поряд з тим в Україні збереглися високотех-

хнологічні виробництва, деякі з яких є унікальними (виготовлення ракетно-космічної, панцирної, авіаційної техніки, суднобудування). Українська економіка може пропонувати на експорт продукцію як високих технологій, так і традиційну, в тому числі - сировину. За даними Світового банку, з точки зору основних показників розвитку науки і технологій Україна посідає досить високе місце і має певні передумови для переорієнтації пріоритетів міжнародного співробітництва з експорту сировинних матеріалів на готову наукомістку продукцію та новітні технології.

У зовнішньоекономічній діяльності потрібно забезпечити: пріоритетний розвиток галузей, що мають порівняльні конкурентні переваги у світовій системі й сучасний власний виробничий потенціал конкурентоспроможної продукції; впровадження стабільної конвертованої національної валюти; створення сприятливого інвестиційного клімату і формування власного інвестиційного потенціалу; створення умов для інноваційно-інвестиційної діяльності; проведення цілеспрямованої протекціоністської політики та обґрунтування рівня вітчизняних і світових цін на власну експортну продукцію з урахуванням внутрішніх витрат. Виникає необхідність реалізації зовнішньоекономічних пріоритетів у трикутнику: лібералізація, протекціонізм, економічна безпека, для чого вкрай необхідно опрацювати спеціальні методики щодо розв'язання проблеми визначення взаємовпливу пріоритетів, що дасть можливість розв'язати принципи завдання внутрішніх і зовнішніх ринків.

Формуючи власну зовнішньоекономічну політику України, зорієнтовану на її інтеграцію в ЄС і СОТ, необхідно визначитися із середньо- і довгостроковими стратегіями, які повинні забезпечити економічну безпеку держави, для чого надзвичайно важливо оцінити експортний потенціал держави та її АПК, його сучасний стан, основні проблеми та заходи щодо прискорення розвитку.

Серед найважливіших організаційних факторів успіху України на зовнішніх ринках можна виділити такі: формування чітких цілей і пріоритетів міжнародної спеціалізації та зовнішньоекономічної політики; розробка сучасних міжнародних маркетингових програм; визначення сильних і слабких позицій українських виробників, які працюють у міжнародному середовищі, та створення системи державної підтримки міжнародно спеціалізованих підприємств; підготовка обґрунтованих бізнес-планів виходу та присутності українського бізнесу на міжнародних ринках; створення та просування українських торгових марок і брендів, які б легко ідентифікувалися на зарубіжних ринках.

Коновалова Ю.

ГЕОГРАФИЧЕСКАЯ СТРУКТУРА ПРЯМЫХ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В ЭКОНОМИКУ КРЫМА: РОЛЬ ОФФШОРНОГО БИЗНЕСА

Использование иностранных инвестиций в экономике АРК является объективной необходимостью, обусловленной системой участия Украины в международном разделении труда и перемещением капитала в отрасли привлекательные для предпринимательства. Оффшорный бизнес приобретает всё больший вес в мировом обороте капитала, его особенности и всё новые возможности заслуживают постоянного внимания. Не секрет, что достаточно много иностранных и отечественных бизнесменов используют в своей коммерческой деятельности оффшорные фирмы. Это обусловлено рядом причин: желание предпринимателей оптимизировать налогообложение бизнеса; диверсификация рисков; наличие политической и экономической нестабильности в своей стране.

Оффшор является распространенной формой инвестирования в Украине (в т.ч. и АРК). По мнению некоторых специалистов, около 80% инвестиций в Украину внесены посредством оффшорных компаний.

Общий объем прямых инвестиций в экономику АРК на начало 1998 г. составил \$133,4 млн. Однако в 1999г. намечился инвестиционный спад до \$128,7 млн., что, вероятно, было вызвано дефолтом 1998 г. На 01.01.2005 эта цифра уже превысила \$331 млн., т.е. за последние 7 лет объем прямых инвестиций в экономику АРК увеличился приблизительно в 2,5 раза.

На начало 2005 г., наибольший интерес для иностранных инвесторов представляли следующие регионы: Ялта (46,63%), Симферополь (12,14%), Красноперекоск (9,56%), Армянск (10,53%).

Проанализировав географическую структуру прямых иностранных инвестиций в экономику Крыма на 1.01.2005, можно отметить следующих основных зарубежных инвесторов: США (6%), Германия (22%), Кипр (3%), Швейцария (5%), Виргинские острова (7%), причем последние два официально утверждены Кабинетом министров Украины оффшорными зонами.

По данным Главного управления статистики Крыма на 01.01.2004 Виргинские острова оказались на первом месте среди зарубежных инвесторов (8% от всего объема ПИИ), на 1.01.2005 – уже на втором (7%), после Германии (22%). Начиная с 2000г. объем прямых инвестиций данной юрисдикции в экономику АРК увеличился более чем в 50 раз и эта цифра на начало 2005г. составила \$24,2 млн.!

Оффшорный бизнес в Крыму сконцентрирован в основном в гостиничном бизнесе (Виргинские острова, Швейцария: доля в общем объеме ПИИ в данную отрасль - 48,5%), пищевой промышленности (Виргинские острова, Венгрия: 13,1%), операциях с недвижимостью (Лихтенштейн, Виргинские острова: 26,3%), экспортно-импортных операциях (Виргинские острова, Швейцария: 15,1%), финансовой деятельности (Виргинские острова: 13,6%).

В последнее время цели использования оффшорных компаний несколько изменились. Так, если раньше оффшор был необходим, в основном, для вывоза капитала, то теперь он выступает довольно эффективным инструментом стабилизации платежей, регулирования цены экспортно-импортных контрактов, самофинансирования, продажи авторских прав, оплаты валютных контрактов на территории Украины, передачи оборудования в лизинг, найма персонала, поставок давальческого сырья, покупки недвижимости за рубежом.

В настоящее время практически все юридические фирмы, работающие в Украине, предлагают использовать одновременно оффшорную и оншорную компании. Это позволяет "замаскировать" оффшорный бизнес. При этом компания, зарегистрированная в традиционной оффшорной зоне, служит, главным образом, для хранения средств; компания, зарегистрированная в престижной неоффшорной юрисдикции (США, Великобритания, Канада), отвечает за представительские функции, через нее проводятся основные операции.

Для ведения торговых операций в Крыму предприниматели открывают компании в юрисдикциях, которые имеют договор об избежании двойного налогообложения с нашей страной и не могут быть отнесены украинскими властями к оффшорным зонам (Великобритания, Ирландия, Канада, Дания, Люксембург, Австрия, Кипр, США). В последнее время стала